

פרק ו'

החסידות בחבל מרמרוש

שונה היא הפצת החסידות בחבל ארץ זה, מכל החבלים האחרים ברומניה ובאירופה בכלל. כאן החסידות לא נאבקה במצב הקיים ויצרה מצב חדש. כאן, החסידות הקימה את הקהילות וממילא שלטה בהם שלטון מלא. לפיכך היה חבל ארץ זה, היחידי במדינה „שרוח אלקים רחפה על כל עיר ועיר, בכל עבר ופינה שררה רוח ישראל סבא”.

שלושה נחשבים כאבות הישוב במרמרוש. מרדכי, שלמה ואברהם בני רבי יוסף, שהיה גיסם של שנים מגדולי החסידות — רבי שמואל שמלקא מניקלשבורג ורבי פנחס הורוויץ מפרנקפורט. לפי האגדה, נאלצו שלושת האחים לעזוב את ביתם ודודם הצדיק ציווה עליהם לנסוע כה וכה עד שימצאו מקום. נסעו האחים מרחקים גדולים. בהגיעם לכפר סעלישט שבמרמרוש נשבר אופן העגלה, רבי מרדכי השתקע במקום זה. בביתו היה המגין היחיד שבמרמרוש והוא שימש „ראש על כל מחוז מרמרוש”.

למגין זה הוזמן כשליח ציבור, רבי ברוך מקוסוב, אחד מגדולי החסידות. הוא היה תלמידם של „המגיד” ממזריטש ורבי מנחם מנדל מויטבסק. חיבר שני ספרים חשובים בחסידות: „יסוד האמונה” — „עמוד העבודה”. נפטר בי”ג חשון תקמ”ב.

האחים האחרים הגיעו לכפר בורשה — בו השתקע רבי אברהם. האח השלישי, שלמה, השתקע באויבערווישווע.

האגדה ממשיכה ומספרת, כי עקב פגישה עם הקיסר יוסף השני, קיבלו האחים את שמות משפחותיהם מהקיסר בעצמו. שטרן

למשפחת מרדכי, פרוכטר למשפחת שלמה ואדלר למשפחת אברהם.
 רבה הראשון של מרמרוש — נכדו של ר' מרדכי, הרב רבי
 מנחם מנדל שטרן היה חסיד מובהק. היה תלמידם המובהק של
 רבי משה ליב מסאסוב, רבי ישראל מקוז'ניץ ורבי מנחם מנדל
 מקוסוב.

רבי מנחם מנדל גולד בכפר דראגמירעשט שבמרמרוש, אולם
 נתחנך בבית חותנו במונסטרישץ. בשנת תקס"ב נבחר כרב בסיגעט
 ולאחר מכן כרבה של מרמרוש כולה. הוא נסע מכפר לכפר ועשה
 רבות להפצת תורה וחסידות בחבל ארץ זו. נפטר ב"ט אדר תקצ"ד.
 חיבר את הספר „דרך אמונה" — שלושה חלקים, על התורה.

העובדה שרבי מנחם מנדל היה תלמידו המובהק של רבי מנחם
 מנדל מקוסוב, גרמה לכך שרוב יהודי מרמרוש, היו דבוקים בבתי
 קוסוב והשושלות שהסתעפו ממנה, אף כי נכדים ממש של בית
 קוסוב, ישבו במרמרוש רק בתקופה מאוחרת (ראה שושלת קוסוב —
 וויז'ניץ).

האגדה הקוסובית מספרת שעוד הבעש"ט אמר לרבי יעקב קופל
 מקולומייא, שהיה תלמידו ואביה של שושלת קוסוב, בהצביעו על
 מרמרוש: „גן יפה מרמרוש. יעקב קופל! שמור על הגן!". ואכן,
 שמרו צדיקי בית קוסוב-ויז'ניץ על מרמרוש ועד לשואה שלטו צדיקי
 בית זה על מרמרוש, מלבד על הבירה סיגט, ששם שלטו צדיקי
 בית טיטלבוים, (ראה פרק נפרד) שהיו מן הראשונים שהתיישבו
 במרמרוש עצמה.

רבני הקהילות בדור זה היו בעיקר מתלמידיו של רבי מנדלי
 מקוסוב. רבי יוסף יוזפא שכיהן כרבה של אויבער-ווישיווע והיה
 מתלמידיו של רבי משולם איגרא, רבי יוסף מרדכי כהנא שכיהן
 בסיגוט כדיין, לאחר מות אביו — בעל קונטרס הספיקות. רבי
 יוסף שטרן — רבה של סיגוט וחתנו של רבי מנדלי שטרן.

מן האדמו"רים הראשונים שישבו במרמרוש עצמה, היה אבי
 שושלת נאדבורנה — רבי מרדכי מייערס ששינה את שמו ללייפער.
 ממנו יצאו עשרות אדמו"רים שברובם הגדול כיהנו ברומניה.

רבי מרדכי היה בנו של רבי ברטשע מנאדבורנא שהיה בן אחיו של רבי מאיר מפרימשלאן. בשנת תר"ח נתמנה כאדמו"ר בנאדבורנא, בהסכמת דודו רבי מאירל מפרימשלאן, שהיה רבו. עקב מחלוקת עם אחיו — רבי אהרן ליב, עזב את נאדבורנא ועבר לקווישאד שבהונגריה וממנה לבושטינא שבמרמרוש. הוא היה חתנו של רבי שמואל טויבס רבה של יאסי.¹²³⁴⁵⁶⁷

היה מפורסם ביותר במופתיו שקובצו בספרים „גדולת מרדכי“ ו„תפארת מרדכי“. היה מפורסם גם בגדולתו בתורה ובפורנותו הבלתי רגילה לצדקה.

מבני משפחתו וצאצאיו של רבי מרדכי מנאדבורנא-בושטינא, ישבו רבים בחבל ארץ זה.

אחיו — רבי יוסף ישב בבורשה. הוא היה תלמידו של רבי מרדכי. עליו הועד, שמימי לא עסק בשיחה בטלה והיה נוהר אפילו משיחת תולין של תלמידי חכמים.

בנו של רבי מרדכי — רבי מאיר, כיהן כאדמו"ר בקרעטשניף. היה מפורסם במופתיו ובקמיעותיו. הוא היחידי מאחיו המרובים שהורשה ע"י אביהם לכתוב קמיעות. היה ידוע ברצינותו ובדביקותו. אמרו עליו שמעולם לא חייד. קנאי בדרכיו ודרש שלמות מחסידיו. נפטר בכ"ט סיון תרע"ח (1918).

בנו של רבי יוסף מבורשה — רבי יחיאל — מילא את מקומו בה. אולם עבר למארוש וושארהלי הוא נפטר בשנת תרפ"ט. בנו — רבי מאיר — שמילא את מקומו היה מפורסם כמסתגף וכבעל מופת. נספה בשואה.

נכד אחר — רבי איתמר בן רבי ברטשע, בנו של רבי מרדכי, ישב בבושטינא, מקום ישיבתו של סבו. הוא נספה בשואה. אחיו של רבי איתמר זה — רבי דוד ישב בבאניה. אף הוא נספה בשואה.

מבניו שלרבי מאיר מקרעטשניף, ישבו במרמרוש, בנו רבי אליעזר זאב, שירש את מקומו בקרעטשניף. היה מפורסם באהבת ישראל ובתפילותיו הנלהבות. בעיקר עורר תשומת לב בהרחת

1234567 אה"ח

אוצר החכמה
1234567 אה"ח
רבי אליעזר זאב מקרעטשניף
אוצר החכמה
אוצר החכמה
אוצר החכמה
1234567 אה"ח

רבי משה דוד מקרעטשניף

הטבק המתמדת שלו, שחסידיו ראו בכך ענין מיוחד. אפילו על מקלו היתה קופסת טבק, ממנה היה מריח כשהיה בדרך. נספה באושוויץ בכ"ז אייר תש"ד.

בנו של רבי אליעזר זאב — רבי משה דוד עלה, לאחר שעבר את אימי השואה, לארץ ישראל והתישב ברחובות, בה נהרו אליו המונים. בעיקר התפרסם ברפואותיו. הקים ישיבה בשם „שער אלי-עזר". נפטר בי"ז תמוז, תשכ"ט. בנו בן ה-21 ממלא את מקומו. בן אחר של רבי משה זאב — רבי שמואל שמלקא כיהן כאדמו"ר בביטשקוב. מפורסם כגדול בתורה. סבו — רבי מאיר מקרעטשניף אמר עליו: „נפש עדינה עשויה משי".

אחיו של רבי אליעזר זאב — רבי יעקב ישכר בער יושב מפלומפינא. בסוף ימיו עבר לסיגעט ובה נספה בשואה.

אח אחר — רבי יצחק, כיהן כאדמו"ר בראחוב. לאחר מכן עבר לווישווע ואת מקומו בראחוב מילא אחיו רבי מרדכי. שני אחים אלה נספו בשואה. בנו של רבי יצחק, האדמו"ר רבי אליעזר זאב עלה לא"י והקים בית מדרש ברמת גן.

גם חתנו של רבי מאיר מקרעטשניף — רבי פנחס שפירא כיהן

רבי פנחס מקאכניה

כאדמו"ר במרמרוש בעיירה קעכניע. מפורסם היה בבקיאותו המדהימה. תורתו בספר „צפנת פענח“, שהוצא לאור ע"י חתנו האדמו"ר מקאלוב היושב כיום בראשון לציון — במדינת ישראל.

שושלת עצמאית, רבת השפעה, במרמרוש, היתה שושלת ספינקא. מייסדה היה רבי יוסף מאיר וויס. הוא היה בנו של רבי שמואל צבי ראב"ד מונקאטש. נולד בי"ח אדר תקצ"ח והיה תלמידם של רבי שלום מבלו, רבי מנחם מנדל מוויז'ניץ, רבי חיים מצאנז ותלמיד מובהק לרבי יצחק אייזיק מזידיטשוב. עם פטירתו של רבו המובהק, נתמנה אדמו"ר בספינקא ואלפים היו חסידיו. חבר „אמרי יוסף“ — על התורה. נפטר — ב'ו' אייר תרס"ט. ארונו הועלה לארץ בשנת תשל"ב.

בנו — רבי יצחק אייזיק, מילא את מקומו כאדמו"ר בספינקא. הוא השתדך בבית זידיטשוב, בהיותו חתנו של רבי ישכר דב

רבי יצחק אייזיק מספינקא

מווערצקי, לבית זידיטשוב. היה מפורסם גם בגדולתו בהלכה ובתפילותיו הנלהבות. מספינקא עבר לסעליש. נספה ע"י הנאצים